

УДК 94(477): 323.1

Н.М. Зінченко

ДІЯЛЬНІСТЬ ХАРКІВСЬКОГО ТОВАРИСТВА ПОЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ (1991 – 2011 РОКИ)

У статті розглядаються етапи формування і становлення Харківського товариства польської культури.

Ключові слова: громадська організація, культурно-просвітницька діяльність, газета «Полонія Харкова».

В статье рассматриваются этапы формирования и становления харьковского объединения польской культуры.

Ключевые слова: общественная организация, культурно-просветительская деятельность, газета «Полония Харьков».

In this article are examined The stages of forming and becoming of the Kharkov association of the Polish culture

Key words: public organization, cultural elucidative activity, newspaper «Poloniya of Kharkov».

Постановка⁴⁴проблеми. На сучасному етапі творення незалежної, правової, демократичної держави та інтеграції України до європейського співтовариства розвиток міжнаціональних відносин набуває нового значення. Демократичний розвиток суспільства можливий тільки за умови рівноправних політико-правових, економічних та культурних стосунків між етнічними спільнотами, що проживають в Україні. Харків – поліетнічне місто, в якому разом із українцями, проживає понад 111 національних меншин [7, с. 8]. Тому для нього врахування їх життєвих інте-

ресів є актуальним і потребує постійної уваги, вивчення та аналізу.

Аналіз актуальних досліджень. Науковцями робляться перші спроби дослідити становище етнічних меншин міста Харкова на сучасному етапі. Авторами колективної праці «Харків багатонаціональний» проаналізовано основні елементи етнополітики на сучасному етапі, перші кроки державних органів міста по створенню умов для реалізації етнокультурних запитів представників етнічних спільнот [6]. Що стосується умов національно-культурного відродження польської етнічної спільноти України на сучасному етапі, то ці проблеми досить ґрунтовно розглянуті в монографії

О. Я. Калакури [2], однак події на Харківщині висвітлені недостатньо. Певний внесок у дослідження історії поляків міста Харкова зробили учасники наукової конференції «Польська діаспора у Харкові: історія та сучасність» [4]. Проте, незважаючи на певні досягнення, комплексного дослідження діяльності поляків міста Харкова у контексті впровадження державної етнополітики незалежної України відсутнє.

Мета статті – відтворити історію створення та діяльності Харківського товариства польської культури та визначити роль її організаційних структур у процесі національно-культурного відродження польського населення регіону.

Виклад основного матеріалу. Характерною особливістю етнічної історії України є формування багатоетнічного складу її населення. Україна є однією з шести країн світу, в яких польська діаспора становить найбільшу етнічну громаду (144,1 тис. осіб) [2, с. 9]. Невелика за кількістю група поляків мешкає і в місті Харкові. Поляки – органічна та невіддільна частина українського соціуму, вони є громадянами України, беруть участь у розбудові державності та багатьох сфер життя. Вони зробили вагомий внесок у розвиток продуктивних сил, примноження духовних і матеріальних багатств українського суспільства.

Зі здобуттям Україною державної незалежності в країні активізуються національні рухи, почали створюватися національні об'єднання, завданням яких стало відродження національних культур та захист політичних і соціальних прав національних меншин.

У жовтні 1991 році на II конгресі поляків України було створено Спілку поляків України, а згодом – Федерацію польських організацій в Україні, з якою активно співпрацює Харківське товариство польської культури, засноване в цьому ж 1991 році як громадське неполітичне об'єднання [1, с. 142]. Метою діяльності товариства є – відродження самосвідомості поляків, що проживають на Харківщині, їх духовності, традицій, звичаїв і культури, шляхом вивчення мови, історії Польщі, традицій, звичаїв і культури польського народу, сприяння викладанню польської мови в загальноосвітніх школах і вищих учбових закладах міста Харкова і області, видання польськомовної газети, трансляцію польських програм на радіо та телебачення, співпраця з костелами, державними і громадськими організаціями в Україні, Польщі і інших країнах Європи і світу догляд за похованнями поляків на Харківщині. Товариство пропагує культуру шляхом проведення міжнародних форумів і зустрічей, концертів і фестивалів, виставок, науково-практичних конференцій, літературно-музичних вечорів, публікацій про життя та творчість поляків пов'язаних з Харковом.

На початковому етапі діяльності товариство об'єднувало лише 30 осіб. В подальшому кількість членів товариства непинно зростала. Так, станом на 2002 рік товариство нараховувало 500 осіб, це люди різного віку та професій [6, с. 216].

Незмінним керівником товариства від самого початку його заснування з 1991 року була Юзефа Чернієнко, а у 2010 році її обрали на четвертий п'ятирічний термін. Навесні 2011 року Харківське товариство польської культури відзначило своє 20-річчя урочистими заходами.

Щорічно в Харкові товариство проводить дні польської культури, в яких активну участь приймають самодіяльні колективи поляків міста («Яскулки», «Народні мініатюри», «Хобі», «Колібри» та ін.) та відомі діячі культури та мистецтва Харківщини – поляки за походженням – Олег Дзюба, Людмила Кабанець, Світлана Проненко, Євген Лисицький та ін. [6, с. 217].

Харківські поляки активно беруть участь в суспільному і культурному житті міста і області.

З 1999 року товариством видається перша в південно-східній Україні газета «Полонія Харкова», яка виходить у Харкові один раз на два місяці тиражем в 1000 екземплярів [9; 4, с. 148].

Товариство багато уваги приділяє роботі з різними віковими групами польського населення міста. При товаристві є молодіжний клуб «Європейський Вектор», клуб пенсіонерів «Сеньйор» та суботня школа.

Поляки міста Харкова ґрунтовно вивчають історію своєї батьківщини – Польщі, вшановують визначні історичні дати. Товариство щорічно відзначає польські державні свята: День Конституції, День Незалежності, День Полонії і поляків за кордоном, Різдво Христове, Пасху.

Поляки Харкова намагаються встановити тісні контакти з Батьківщиною. Товариство щорічно бере участь у заходах, що проводяться в Польщі: у Всесвітньому фестивалі ім. Марії Конопницької, Всесвітньому фестивалі поезії в місті Мронгове. На цих фестивалях харків'яни отримали ряд винагород і грамот. Членів товариства досить часто запрошують до Польщі на з'їзди, тренінги полонійних лідерів, на щорічні форуми журналістів та міжнародні конференції. Бажаючи вдосконалити свої знання з польської мови та історії мають можливість зробити це в літніх школах, які організують престижні в Європі польські університети. Для дітей і польської молоді товариство «Спільнота Польська» проводить зльоти спорту і туризму [9].

Діяльність Харківського товариства польської культури відмічена вдячністю Прем'єр-міністра Польщі Їжаки Бузека. Товариство отримало подяку від Маршалка воєводства Жешувського за участь у фестивалях польської культури на Україні і від Федерації Катинських сімей Польщі за опіку над могилами польських офіцерів. За участь у фестивалях національно-культурних об'єднань в місті Харкові товариство неодноразово нагороджувалося дипломами Обласної державної адміністрації і Асоціації національно-культурних об'єднань України. Діяльність президента товариства Юзефи Чернієнко відмічена Міністром культури Польщі дипломом за розвиток і популяризацію польської культури на Україні. Уряд Польщі

нагородив президента суспільства золотою медаллю «Заслуженого на діяча польської культури».

Висновки. Таким чином, у процесі відродження культури поляків міста Харкова, що стала можливою в умовах впроваджуваної незалежною Українською державою етнополітику, значна роль належить Харківському товариству польської культури. Воно стало активною складовою загальноукраїнського польського національно культурного руху і на сьогодні відіграє в ньому важливу роль. Окрім того, активна діяльність товариства спрямована на розвиток культурних взаємозв'язків зі своєю етнічною Батьківщиною, сприяє покращенню взаємовідносин між Україною та Польщею.

Перспективою подальших досліджень є поглиблення розгляду діяльності організаційних структур національних меншин Харківщини в умовах впровадження державної етнополітики незалежної України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Етнонаціональний склад українського населення. Довідник. К.: Наукова Думка, 2004. – 356 с.
2. Калакура О.Я. Поляки в етнополітичних процесах на землях України у ХХ столітті / Калакура О.Я. — К.: Знання України, 2007. — 508 с.
3. Население Харькова: названы точные цифры // Вечерний Харьков. - 20 ноября 2008.
4. Польська діаспора у Харкові: історія та сучасність: Матеріали наук. конф., Харків, 24 квітня 2004 р. / Генеральне консульство республіки Польща в Харкові. – Х., Майдан, 2004. – 208 с.
5. Українсько-польський інтернет-журнал [електронний ресурс], режим доступу: <http://www.ukraine-poland.com>
6. Харьков многонациональный / Редколлегия: А. Б. Фельдман, С. И. Посохов, В. М. Дупельников, С. М. Куделко, М. З. Бердута. — Х.: Восточно-региональный центр гуманитарно-образовательных инициатив, 2004. — 256 с.
7. Харьков Многонациональный. – Х.: ВРЦ, 2006. – 15 с.
8. Харьковские известия» № 34(2003) от 19 марта 2009, стр.2
9. Харьковское общество польской культуры. Официальный сайт. [електронний ресурс], режим доступу: <http://polonia.kharkov.ua/>